

Ämneslitteracitet – SFL som teoretiskt perspektiv på texter och undervisningspraktiker i skola och lärarutbildning

Ewa Bergh Nestlog

Litteracitet handlar om att delta i språkliga aktiviteter i sociala praktiker. Aktiviteterna är ”located in the space between thought and text. [...] literacy is essentially social, and it is located between people” (Barton & Hamilton 1998: 3). I skola och lärarutbildning är litteraciteter kopplade till kommunikation i praktiker och texter inom det specifika ämnet. Många skolelever upplever svårigheter att tolka och skapa ämnesspecifika texter (jfr Fang 2012), och också på lärarutbildningsnivå finns utmaningar i Sverige som kan kopplas till litteracitet, exempelvis relativt låga antagningspoäng, avhopp på lärarutbildningarna och universitetslärares oro över studenters skrivkompetens (se t.ex. Garberding 2019; Josefsson & Santesson 2017).

Presentationen tar sin utgångspunkt i begreppet ämneslitteracitet och SFL som central teori för att diskutera språk- och textfokus – i vid bemärkelse – i undervisningspraktiker (Bergh Nestlog 2020; jfr Halliday 2014). Resonemangen bygger på diskursanalyser från två pågående forskningsprojekt, med empiri dels från fysikundervisning i årskurs 5 (observationer och elevtexter), dels från intervjuer med ämnesdidaktiska lärarutbildare. Med stöd i några modeller är avsikten att försöka förstå komplexiteten i fråga om ämneslitteracitet som undervisningspraktikernas deltagare skapar och behöver förhålla sig till. En förhoppning är att vidare studier och diskussioner av teori och undervisningspraktiker i skola och lärarutbildning ska leda till fördjupade kunskaper om ämnesundervisning och dess betydelse för elevers och studenters meningsskapande och språkliga deltagande i olika ämnespraktiker.

Referenser

- Barton, David & Hamilton, Mary (1998). *Local literacies. Reading and writing in one community*. London: Routledge.
- Bergh Nestlog, Ewa (2020). *Disciplinary language – A Question of Content, Voices and Structures in Content-area Texts*. *HumaNetten*, 2020:45, s. 185–212.
<https://open.lnu.se/index.php/hn/issue/view/167/80>
- Fang, Zhihui. (2012). *Language correlates of disciplinary literacy*. *Topics in Language Disorders*, 32(1), 19–34.
- Garberding, Petra (2019). *Ökade skrivsvårigheter stressar lärare och studenter*. *Universitetsläraren* (2019/10/25).
- Halliday, M.A.K. (2014). *Halliday's introduction to functional grammar* (4. ed. ed.). Abingdon, Oxon: Routledge.
- Josefsson, Gunlög, & Santesson, Sara (2017). *Hur skriver våra studenter? En undersökning av skrivförmågan hos nyantagna studenter vid HT-fakulteterna vid Lunds universitet*.